

DÖRT KÖŞE OLMAK

BENNETT LOWENTHAL İSTANBUL FOTOĞRAF MERKEZİ

Bennett Lowenthal, Rio Grande do Sul, 1990

İstanbul Fotoğraf Merkezi içinde yer alan Fotoğraf Galerisi'nde, 29 Nisan – 29 Mayıs 2004 tarihleri arasında, Bennett Lowenthal'in "Dört Köşe Olmak / Four Corner Being" başlıklı fotoğraf sergisi gerçekleştirildi.

Bennett Lowenthal 1958 yılında ABD'nin Cincinnati kentinde doğmuştur. Lise çağlarında fotoğraf çekmeye başlamış ve Yale Üniversitesi'nde fotoğraf eğitimi almıştır. Daha sonra Massachusetts'te fotoğraf sanatçısı ve foto muhabiri Lionel Delevingne'in asistanlığını yapmıştır. 1988 yılın-

da ABD Dışişleri Bakanlığı'na girmiş ve diplomat olarak Washington'da ve Brezilya, Danimarka, Hırvatistan'daki ABD büyükelçilikleri ve konsolosluklarında çalışmış olup halen Türkiye'de görevlidir.

Serginin temelinin, fotoğrafçının değişik mekanlarda ve değişik zamanlarda çektiği fotoğraflardan yararlanarak bazı temaları aydınlatma fikri oluşturmuştur. Bu seksen fotoğraf, dörtlü tema guruplarından oluşan yirmi fotoğraf kümesi formunda sergilenmişlerdir.

Fotoğrafçı "Dört Köşe Olmak / Four Corner Being" başlıklı sergisinde yer alacak fotoğraflarını şu sözleriyle anlatmaktadır: "Altı yıl önce Zagreb'de sergi açmaya hazırlanırken, son yirmi yıl içinde çektiğim fotoğraflarımın hepsini elden geçirmek gibi çok zevkli bir çalışma yapmak fırsatını bulmuştum. İstanbul Fotoğraf Merkezi'nde açılan bu son sergim için ise, daha yeni fotoğraflarımı tarayarak işe başlamıştım, ama meğerse kataloglama ve çapraz referans denilen o iki tir-

yakiliğe kendimi iyice kaptırmışım. İşte bu yüzden, fotoğraflarımın temaları arasında aksıranlar, tıksıranlar, el sallayanlar, göz süzenler, yani bir biçimde dikkatimi çekebilenler bu sergide kendilerine bir yer buldu.

Fotoğrafta doğrusal biçimler elde etmek için yuvarlak şekiller kullanırız. Dairelerden ve ovalerden yararlanarak kareler ve dikdörtgenler yaratırız. Peki neden?

Fotoğraf çekebilmek için ayın ve güneşin küreleri gerekir bize. Güneşin ve ayın eliptik yörüngeleri mevsimleri belirler ve bize farklı doğal ışıklar sağlar. Yapay ışık için kullandığımız ampuller ve tüpler de yine küresel ve yuvarlaktır. Seçtiğimiz ışık, açık diyaframın oluşturduğu çemberden ve merceğin yuvarlağından geçer. Ama ille de, göz yuvalarımıza yerleşmiş o göz küreleri olmasaydı, bunların hiçbirinin önemi kalmazdı. Her nedense, ister doğal, ister insan ürünü olsun bütün bu yu-

varlıklara karşın, gene de fotoğraflarımızı bastığımızda, onları mutlaka dört köşeli yaparız.

Yanıyorsam eğer, tarihçiler lütfen beni düzeltsinler, ama daguerreotype'te ve 19. yüzyıl fotoğrafçılığında, portrelerde dairelere ve ovalere daha çok rağbet yok muydu? Ve bu, cameo'ların benzer işlevli "kalıcılığından" esinlenmiş olamaz mıydı? Bu eğilim bitti. Bugün köşeleri olmayan bir fotoğrafı istesiniz de bulamazsınız. Belki de düğün ve bebek fotoğrafları gibi, "kalıcılığı" anımsatma istemini yansıtan bazı formüllü fotoğraf türleri içinde rastlayabilirsiniz.

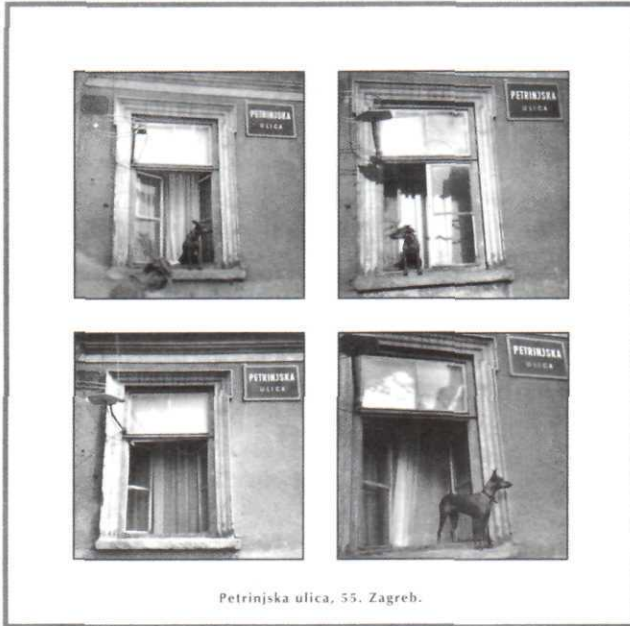
Ancak, bir fotoğraf türü vardır ki, yuvarlak formun uğruna doğrusal istisnasız feda etmiştir. Öyle bir tür ki, "kalıcılık" kaygısını en uç noktaya taşır. Sözünü ettiğim, mezar taşlarına yerleştirilen madalyon biçimli fotoğraflardır.

Gördüğüm kadarıyla her yerde olduğu gibi, Türkiye'de de bu böyle. Yeniköy'de bir mezarlığın

karşısında mezar taşı satan Ahmet Bey'e bunu sorduğumda, hiç duraksamadan "Kare yok" yanıtını verdi. Yani mezar taşında köşeli fotoğraf olmazmış.

Belli ki sadece ölüm gerçeği bize o çok sevdiğimiz dört köşeyi unutturabiliyor. Zamanı durdurarak, zamanı esneterek, zamanı dondurarak ve zamanı kandırarak bizleri mutlu etme görevlerinden, sadece ölüm gerçeği karşısında azat ediyoruz fotoğraflarımızı."

Istanbul Fotoğraf Merkezi
Tarlabaşı Bulv. No.272 Beyoğlu/Ist.
Tel: 0212 238 11 60
www.istanbulfotoğrafmerkezi.com

Bennett Lowenthal, Petrinjska ulica, 55, Zagreb, 1999, 1996, 1998, 1997